دەرونشیکاری لە فرۆیدەوە تا ئیمڕۆ -١.. د. هەژار عوسمان

هستیریا نەخۆشیەکی دەرونیە بەناو بە شێوەیەکی سەرکی بە نیشانەکانی نەخۆشیەکانی مشک و دمار خی دەردەبڕێ بە بونی گومان و شوان و تەکچونی پەکهاتەی جستەیی لە خودی مشك و دمارەکاندا، کواتە ئیشکردن و وزیفەی مشک و دمار بە شێوەیەکی کاتی تەکدچێت بەناو پەکهاتەکەیان ساغ و تەکنەچوە وەک ئەوەی بە نمونە مشک هەوی کردبە یا کیسەک یا زیادگشتکی تیابێت یا لولەخونەکانی داخرابێت یا ئاوسابێت. نیشانە جستەییەکانی هستیریا ئەمانەن: گشکە و بورانەوە و بەهەشبون یا هەش تەکچون، سبون و مرولەکردنی پست ،ئەشی ئەندامانی لەش ،هەزتیانەمان ولاوازی یا گرژبونی زەر توند و گەرمی ماسولکەکان ، لەرزینی دست و پە یا هەموجستە ، تەکچونی زمان گەکردن و شوانی دەنگ و قسەکردن یا کپی و بەدەنگبونی تەواو ونەتوانینی قسەکردن، یا کشە لە جوین و قوتدانی خراکدا یا کەکەی وشک بە بونی نەخۆشیی کەئەندامی هەناسەدان یا نائاسایی بونی شێوەی وستان و دانیشتن و ڕۆشتن و جموجۆی ئاسایی ئەژانە ، شوانی کاتیی بینین وەک بەرچاوڕۆشبون یا تەنانەت نابینایی کاتی وهتد… . نیشانە دەرونیەکانی هستیریا ئەمانەن: هەست وشعوری لەخەنامە بون و لە دەوروبەر نامەبون، بیرچونەوە بەتایبەتی دەربارەی ڕوداوی بریندار بونی دەرونی ئەگەر ڕویدابو، گومانی خراپ و تەقینەوەی بەجێی هەست و سەزەکان بە هاوارکردن و گریان و قاقای پەکەنین بە ئەندازەیەکی وا کە سەرنجی هەموو دەوروبەر بە لای خیدا ڕائەکشە . لە کاتێکدا خزم و کەس دەوریان داوە و زەر نیگەرانی و ترسیان هەیە لە دەخەکەی کچی ئەو خی تەنانەت بەرامبەر نیشانە جستەییە کاتیەکانی وەک نابینایی و ئیفلیجی خەمسارد و گوپەنەدەر ڕاکشاوە. لە پشتی ئەم نیشانانەوە هە وکەشەی دەرونی و بریندار بونی دەرونی و ئازاردانی جستەیی و چەوساندنەوە و دەسدرێژیی جراوجەر بە هی سێکسیشەوە لە منداڵی و هەرزەکاری و یا لە تەمەنی گەورەیی لە ئەستادا و هەروەها کەشەی کەمەڵایەتیی قورس هەن کە کەسەکە لە بەر شەرم و عەیبە و ترس لە سزا و ئابەوچون ودابەزان لە دەوروبەر و خەزان و کەمە ناتوانە بە دەسی خی و لە کانگای دەیەوە بە هەست و سەزی ڕاستەقینەوە دەریانبێ و چارەسەری بنەڕەتیان بە بکات، بەیە بە ویست و حەزی خی و بە ئەوەی خی بیەوە و بزانە یەکە یا چەند دانەیە لە نیشانە

جەستەییەکانی سەر بە کۆندامی مشک و دەمارەکانی تیا دەرکەوە.
نمونەیەک کە ڤیداوە: ژنێکی مەردار لە پە توانای بینینی نەما، دوکتەری چاو دوای تاقیکردنەوانینی ورد پێی وت چاوت هیچی نیە، دوای چەند هەفتەیەک بزربوون لە شارێکی دوورەوە لە گەڵ ئەو پیاوەی شایەدای یەکتر بوبون سەری هەڵدا و دەرکەوتەوە و ئیتر بە چارەسەری پزیشکی کشەی بینینەکەشی نەما! ئەم نەخۆشانە بە هەی بورانەوە و گۆشکەی دەروونیەوە چەندین جار بە پەلە و شەڕانی خزم و کەسەوە بە ئەمبولانسی فریاکەوتن یا ئوتومبیلی ئاسایی دەبرێن بە بۆشی فریاکەوتنی نەخۆشخانەکان و چەندین تاقیکردنەوانینی تاقیگەیی خوێن و سەنەر و وێنەی تیشکی و سکانی مشک و ئەندامەکانی تری جەستەی بە دەکرێت و لە کۆتایی هەمویاندا پزیشکەکە دەڵێت وەڵا هیچی نیە، هەندێک دوکتەر پێی دەڵێن هستیریا یا Hys ی هەیە !! ئیمە وشەی هستیریا لە دنیادا بەسەرچوە و بۆکارهێنانی زۆر کەم بوە و بە تایبەتی پزیشکی هەمو پسپۆریەکان نابەت بۆکاربێنن بە نەخۆشەکانیان چونکە وشەیەکی نازانستی و هەڵەیە. Hysteria وشەیەکی یونانیی کۆنە بە واتای (نەخۆشیەکی پەیوەندار بە منداندانەوە) دەت، پزیشکی ناوداری یونانی کۆن (هیپۆقرات) وای دەزانی ئەو نەخۆشانەی هیستیریا یان هەیە منادانیان تەواو نیە یا ترازاوە و بە جەستەی نەخۆشەکەدا دەجوڵێ و دەگەڕێ. لە مێژە دەرکەوتوە کە نەخۆشیەکە هیچ پەیوەندیەکی بە منادانەوە نیە بەڵام لە کچ و ژنی گەنجدا زۆرتر هەتا لە پیاواندا، ڕەنگە هەر ئەمەش بەت کە ناونراوە هستیریا کە لە وشەی یونانیی (Hyster) وە هاتوە و بە واتای منادان دەت. ئێستا لە هەمو دنیای پزشکەوتودا لە بری هستیریا وشەی (conversion) کۆنفەرژن بەکاردەت.
ئەوەی کە هستیریای هەیە و کە نیەتی تەنیا پزیشک وە بۆتایبەتی پزیشکی مشك و دەمار و پزیشکی دەروونی بۆیار دەدا نەک هیچ کەسێکی تر، دەنا هەڵە و ناحەقی و سوکایەتی پێکردن و تەمەتی ناڕەوا بۆرامبەر نەخۆشەکە دەکرێت لەباتی تێگەیشتن لێی و هاوسۆزی وچارەسەرکردنی پسپۆیانە کە چارەسەری دەروونیە لای پزیشکی دەروونی و دەروننناسی پزیشکیی خاوەن بڕوانامەی بەکالۆریەس و بانتر. بینیومە و بیستومە خزم و کەس و هاوڕێ و تەنانەت یاریدەدەری پزیشك وهەندێ پزیشکیش چی بەم نەخۆشانە دەڵێن، وەک (درێ دەکات، نەخۆش نیە، خەی وا لە خەی دەکات، …).
دوکتەر د. سیگمەند فرێید کە جو بو، هەروەها د.جۆزێف بریەر لە شاری ڤیەنا بە یەکەم جار لە ساڵەکانی ۱۸۸۰ دا ئەم نیشانە جەستەییانەیان وەک دەربڕ و زمانحاڵی کشێ و بریندارێ دەروونی و کەمایەتیە قورس و چارەسەرنەکراوەکان ناساند. پێشتر د.بریەر بە

ماوەی ساڵ و نیوەک (١٨٨٠-١٨٨٢) خەریکی چارەسەرکردنی کچەکی ٢١ ساڵی نەخۆش بو بە ناوی خوازراوی Anna O بە شێوازی قسەلێگەکردن و خوێندنی دەستکرد (Hypnosis)، کچەکە نیشانەکانی هستیریای تێدابو و لە ڕوی جەستەیی مشک و دەمارەوە هیچی نەبو، ئەو بەو چارەسەرە و بە دەرمان باشتر دەبوو. د.جۆزێف دەربارەی ڕەوتی نەخۆشی و چارەسەری Anna O زانیاری و ئەزمونی چارەسەرکردنی سەرکەوتوانەی بە تەنیا بە دواندن بەڵام بە دەرمان بە فرەید باسدەکرد و لە گەڵیا ئاڵوگۆڕی بیروڕای دەکرد دەربارە بابەتەکە، فرەید خەیشی وەک دوکتۆرەکی پسپۆڕی مشک و دەمار زۆرجار گیریخواردبو بە دەست هەندە لە نەخۆشەکانیەوە کە دەرمان چاکی نەدەکردنەوە و نیشانە و ناڕەحەتیەکانیان کە هی هستیریاکیان بو بەردەوام دەبو. فرەید پشتر یەک ساڵ دوای وەرگرتنی پسپۆڕی لە مشک و دەمار لە ڤیەنا ، بە ساڵێک لە پاریس لە ژێر سەرپەرشتیی دوکتۆر Charcot و دو دوکتۆری تردا یەک ساڵ ڕاهێنان و فێربون و چارەسەرکردنی دەرونیی نەخۆشانی هستیریا ی کرد و گەڕایەوە بە ڤیەنا و ئیتر وردە وردە کەوتە چارەسەرکردنی نەخۆشانی هستیریا و بوبە ئەو بوارەی کە سەرکەوتوانە ئەسپی خەی تێدا تاودا و ناوبانگی دەرکرد. فرەید ئەم ئەزمونانەی خەی لە گەڵ نەخۆشانی هستیریا و ئەوانەی د.جۆزێف لە گەڵ Anna O زۆر سەرنجی ڕاکێشا و کەوتە بیرکردنەوەی قوڵ و خوێندنەوە و لێکۆڵینەوە ی پراکتیکی و تیوریی چڕ و پڕ، ئەنجامی ئەم کارەی نوسین و بڵاوکردنەوەی کتێبی (لێکۆڵینەوەکان دەربارەی هستیریا) لە ڤیەنا لەساڵی ١٨٩٥ بو، دواتر لە ساڵی ١٩٠٠ کتێبی (ڕاڤەکردنی خەونەکان) ی نوسی و بڵاویکردەوە .
دەتوانین بڵێین ئەم دو کتێبە ، کە دەنگدانەوەیەکی گەورەیان هەبو نەک هەر لە ناوەندە پزیشکیەکان بەڵکو لە بوارەکانی ئەدەب و هونەر و کۆمەڵناسی و مێژو دا ، زانگ لەدانی سەرەتای لەدایکبونی (دەرونشیکاری Psychoanalysis) بو کە فرەید (١٨٥٦- ١٩٣٩) بە دەزگەوکەی دادەنرێت.

لە ئەگەری (کۆنفرانسەکی تری

لەزان (کێ) تێردا!.. دەهەزار عوسمان مەعروف

لە ڕۆژی ٩ ی ٧ ی ٢٠٢٥ لە سۆشیال میدیا دا پەیامێکی ڤیدیۆیی ئۆجەلان بۆ زمانی تورکی و ژێرنوسی کوردی سۆرانی بڵاوکرایەوە کە من بە نیگەرانیەکی زۆرەوە وەڵامی ئەدەمەوە:
خاڵی یەکەم باسی بانگەوازەکەی دەکات بۆ(ئاشتی و کۆمەڵگەی دیموکراتی). باشە ئۆجەلان ئاگای نیە لەوەی کە تورکیا شێوەی دژی پەکەکە و دژی کوردی مەدەنیی باکوری کوردستانی نەوەستاندوە؟ هەشتا سەرۆک شارەوانیە کوردە هەڵبژێراوەکانی دەرکراون و لە شوێنیان قەیومی پۆستەندی ئەردوگان دانراون؟ هەشتا (ئیمام ئۆغلو) ی پارێزگاری هەڵبژێراوی ئستەنبول هەر لە زیندانداید و دەنگەی ئاوەش هەیە پارێزبەندیی پەرلەمانی لە سەر هەمو ئەندام پەرلەمانەکانی حیزبەکەی (جەهەپە) هەڵبگیرە بۆ دادگاییکردن و گرتنیان؟
لە خاڵەکانی دو و سێدا پۆسنی حیزبەکەی دەکات کە گوڵایەی بون لە هەڵوەشاندنەوەیدا و، هەروەها پۆسنی ئاو(هاوڵە) یانە دەکات کە ڕۆژی پردیان بینیوە لە پرسەکەدا.
لە خاڵی چواردا باسی (مانیفێستێیەکی کۆمەڵگەی دیموکراتی) دەکات کە ئامادەیکردوە و بە وەرچەرخانەکی مێژویی دەژمێرێ نەک هەر بۆ کورد بەڵکو گرنگیەکی (هەرەمی) واتا بۆ هەمو ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و گرنگیەکی (گەردونی) واتا بۆ هەمو ٨ ملیارد مرۆڤەکەی دنیا ی دەداتە و ئینجا ئەم مانیفێستێیە بە (سەرکەوتویی) لە جێی (مانیفێستەی پەنجا ساڵەی ڕەگای شەشی کوردستانی) دادەنێ. لێرەدا بۆ دو وشەیش هیچ ناڵێت دەربارەی ئەوەی ئەم مانیفێستە نوێیە چیە،هەروەها ناڵێت کورستان هەر ٤ پارچەکە یا کام پارچەیان؟
لە خاڵی پێنجدا ئەڵێت دانیشتنەکان و گفتوگۆکان لە سەر بناغەی (ئیرادەی ئازاد) لە ئیمرالی هاتونەتە ئاراوە، ئاخر تۆ کە هەشتا لە زیندانی ئیمرالی لە ژێر سێبەری سەرە نەزەی پاسەوانی تورک دایت و لە ناو تەڵەی جەنگی دەرونی و دیبلۆماسی و سیاسی و هەڵەشە و هەواگریی (میت) پەلەقاژە دەکەیت ، ئەمەی دەرەوەی ئەو دەزگەی بۆ کورد و بۆ تەیان گەرم کردوە چۆن بەوابکەین کە بۆ (ئیرادەی ئازاد) و بۆیارەکانت داوە؟
لەخاڵی شەشدا ئەڵێت پەکەکە لە دژی نکولیکردن لە بونی کورد دروست بوو و هەروەها بۆ دروستکردنی دەوڵەتکی جیا، ئینجا ئەڵێت

نکولیکردن نەماوە بۆیە پەکەکەمان هەوەشاندەوە و چەک دادەنێین .
باسی کۆمیسیۆنێک دەکات کە لە پەرلەماندا دروست بێت بۆ بە یاسییکردنی پرسەکە، بەڵام ناڵێت کەی و چۆن، زۆر سەیرە ئەردوگان و باخچەلی بەرپرسیاری پرسەکێن بەڵام وەک ئەوەی لەیان قەدەغەکردبێت ئەجێلان لە هەمو قسەکانیدا داوای یەک شتیان لێناکات نە لە خۆیان نە لە حیزبەکانیان! هەروەها ئەجێلانیش وەک ئەردوگان و باخچەلی تاقە جارەکیش باسی چارەسەری سیاسیانەی کۆشەی کورد لە تورکیا ناکات! لە قسەکانی تریدا هەر شتی گشتی و تیوری و ناکۆنکرێتی و گشبینی دەربارەیەکی بەبەنەما وبۆ بەڵگە و خۆپەسەندکردن و خەباست زانی دەردەبڕێ. دواتر بەباکانە ددانی پیادانێ کە وازیان لە ئامانجی دروستکردنی دەوڵەتی نەتەوەیی بۆ کورد هێناوە ، باشە تۆ کە ئەم حەقەی پێداویت لە بری سی ملیۆن کوردی باکور سوک و سانا بەیارمەتی ئاوا ترسناک بدەیت؟ باسی (ئینتیگراسیۆن) دەکات وەک هەڵگای بەدیهێنانی (کۆمەڵگەی ئاشتی و دیموکراتی) ، ئەم وشە ئینگلیزیە واتاکەی جارێک لە تواناوە و تەکنیبونی جۆگرافی کۆمایەتیی نەتەوەییە لە ناو ئەقیانوسی نەتەوەی گەورەدا کە هەک واتاکەی ئەو assimilation)) دەگەیەنێ کە لە هەژی دروستبونی کۆماری تورکیاوە ژێمە نەتەوەپەرستەکەی بە سەر کەمینەکانی کورد و ئەرمەنی و عەرەب و لاس دا پیادەی دەکات، یان لە باشترین ئاقەکردندا (ئینتیگراسیۆن) تەکنیبون و تواناوەی پەکەکە دەگەیەنێ لە ناو سیستمی سیاسیی تورکیادا. باسی ئامادەیی پەکەکە دەکات بۆ (جێبەجێکردنی بڕیارنامەکانمان) بۆ ئەوەی بە یەک وشە باسی بڕیارنامەکانی ئەردوگان و باخچەلی بکات کە بەویان داوە، کە وادیارە هیچ بڕیارنامەکیان پێ نەداوە! داوا لە پەکەکە دەکات کە هەنگاوەکان (…دور لە لۆژیکی نەزەکی ململانێی من و تۆیی) بنرێن، ئەمە واتا شاراوەکەی ئەوەیە هیچ پەویست ناکات لە ناو پەکەکەدا پرۆژەکەی ئەم بخرێتە بەر باس و شیکردنەوەی عەقڵانیی هەمولایەنە و هەڵسەنگاندنی هەخنەگرانە! داوا دەکات پرسەکە بۆ (سەرکەوتنەکی مێژویی) دابنرێت، بەڵاستی سەیرە سەیر! هیشتا تورکیا نەک هەر یەک هەنگاوی باش و دڵستانەی بەرەو هەوی تۆ نەناوە، بەڵکو وازیشی لە یەک کاری دوژمنکارانە نەهێناوە کە هەژانە بەرامبەر گەلەکەت دەیکات، ئیتر چۆن و بۆچ بڕیارێک ئەم پرسەیە بۆ (سەرکەوتنەکی مێژویی) دابنێین؟ ئینجا دێتە سەر باسی مەرجی ئازادکردنی خۆی کە لە هەمو بڕیارنامەکانی پرسەکەدا هاتوە و دەبەستێتەوە بۆ ئازادیی هەمو کەمەڵگاوە بۆ ئەوەی کۆنکرێتی داوای ئازادکردنی هەمو زیندانیانی سیاسیی کورد و ناکورد بکات وەک هەنگاوەکی گرنگی نیازپاکیی دەوڵەتی تورکیا بەرەو دیموکراتیبونی ڕاستقینە.

ئەنجامگیری: بەگومان تورکیا پێش دەسپێکی پرۆسەی ئیمرالی دەیزانی کە ئیسرائیل لە دژی هەرش و فراوانبوندایە، بۆیە دەترسا و ئێستاش دەترسێ ئەم فراوانخوازییەی ئیسرائیل دژ بە کوردیی لە باشور و ڕۆژاوای کوردستان لەبەکۆتاوە کە ئەمە بە هێشتای ستراتیجی دژانە بە سەر خۆی. وەک ئەمە ئەردوگانی دژ دیموکراسی دەیوێ بە دژی کوردی باکور دەستوری تورکیا بە جۆرێک بگۆڕێ کە جارێکی تریش بە سەرۆک هەڵبژێردرێتەوە، بە ئەمە و بە ئەوەی ئێگەری دروستبونی دەوڵەتی کوردی نەهێشت چی لەوە کاراترە ئابڕوبەرێکی مەزنی کوردی وەک ئۆجەلان بکات بە مقاش و بەکاریبێنێ بە ئەم دو ئامانجە؟ ڕەنگە ئۆجەلانیش ئازادکردنی خۆی و دەرکەوتنەوەی خۆی لە سەر سەکۆی سیاسەتی تورکیا و ناوچەکە لا مەبەست بێ و بەڵایەوە گرنگ بێت بۆیە زۆر بە ئاسانی خۆی سازاند و گونجاند لەگەڵ نەخشە دژخیەکەی ئەردوگان و باخچەلی. باشە تۆی کورد وەک ئابڕی گەورەترین و کاراترین حیزبی کوردستانی کاتێک بە دەمی خۆت وازبێنی لە ئامانجی دروستکردنی دەوڵەتی کوردی ، ئەمە کاراترین بڕیارە نیە بە دەستی تورکیاوە کە لە سبەینێی دور یا نزیکدا لە (کۆنفرانسێکی تری لۆزان ێکی) تردا لە دژت بەکاریبێنێ؟
من هیوادارم هێز و تواڕ بەرزەفڕکانی قەندیل و وەتپارێزە بیرمەند و بیرکەرەوە و پلان داڕێژە ئارام و هاوسەنگەکانی پەکەکە بوردی چاودێریی پرۆسەی ئیمرالی بکەن و لە هەر شوێنکەدا کە زانیان ئاوبەچونەکانی ئۆجەلان هێدی بە دودڵی بڕگویی نەکەن و بە شێوەیەکی عەقڵانیی ئارام پلان و چارەسەری جڕگرەوەی ئاست و دروست بە کێشەکان بدۆزنەوە.
بەگومان من لەگەڵ ئاشتیدام، بەڵام ئاشتیەکی سەربەرزانە و دادپەروەرانە. بەڵام ئایا ئاستە کە ئیتر بە تواوی باوی خۆباتی چەکداری نەماوە؟ باشە ئێگەر هێزە چەکدارەکانی سوریای دیموکرات نەبوایە ئێستا دەخی کوردی سوریا چۆن دەبو؟

د.هێژار عوسمان مەعروف

کە گیردەخۆن بەدەست نەخۆشیی دەروونییەکسانەوە!.. د.هەژار عوسمان مەعروف

زۆرینەی ئەو کەسانەی بە خواست و ویستی خۆیان سەردانی پزیشکی دەروونی دەکەن مرۆڤی هەست ناسک و زیرەک و هۆشیار و مرۆڤدۆست و خەمخۆری دەوروبەریانن، سەردانکەر دەربارەی ئەستا و ئایندەی خۆی و خۆشەویستانی ترس و نیگەرانی و بیرکردنەوەی زۆری هەیە ، کەشی هەیە لەگەڵ کەسانی زبر و بەشەرم و تووندوتیژ و دەستوشۆن و دەسدرێژیکەر، زۆر جار نەخۆش ئاستەقینەکە کە دەبو ئەو بچێت بۆ لای دوکتۆری دەروونی، کاتێک دەسزانی پێی دەڵێن بچێت نەک هەر ناچێت بۆکو گاڵتە و تیز و تەشەر دەکات ، یا جنێو دەدات بە کەسە دەسزەکەی و بۆ پزیشکی دەروونی بۆ گشتی، ناچار ئەو دەروندروستەی ئێم بە هەڵفتارە هوخۆنەر و ئازاردەرەکەی نەخۆشی خستوە بە داد و بیدادەوە دەچێت بۆ لای دوکتۆری دەروونی.

هەر کەسێک لە هەر تەمەنێکدا بێت و هەر پلە و شوێنکی هەبێ لە پێوەری کەمایەتی و دارایی و دەسەڵاتی سیاسی و حکومەتی و حیزبایەتی و خێڵەکی وئاینی، بە کورتیەکەی هەر کەسە شا بێ یا سەپان بێت ، با پێشتر هەرگیز کەشە و نەخۆشیی دەروونیی نەبوبێت ئەگەر ئێم هەڵفتار و ئاکار و بیر و باوەڕانەی خوارەوەی هەبو کە بوبونە هۆی کەشەی کەمایەتیی گەورە و بەردەوام و چەندبارەبوە لە ناو خێزانەکەی خۆیدا و لە گەڵ دەوروبەرەکەیدا وەک دراوسێ و هاوڕێ و خزم و هاوپەلی خوێندنگە و هاوئیشی لە شوێنکار، ئەوا دەبێت ئەو کەسە بە خۆشی و ئاشتی و نەرمونیانی ئازی بکرێت لە گەڵ کەسێک کە خۆی هەیبژەرێت بچێت بۆ لای پزیشکەکی دەروونی، هەڵفتار و ئاکار و بیر و باوەڕکان ئەمانەن :

١ . کەسەکە زۆر تووڕە و تووندوتیژ وهەڵشەکەر و دەستوشۆن و خەسڵەتن و دیکتاتۆر و زاڵم بێت، بۆ نمونە ، بۆ نەهێشتنی ترس و لەرز بخاتە ناو خێزانەوە، شمەکی ناوماڵ بشکێنێ، لە ژن و منداڵ بدات و دەست بۆ چەکی سارد (چەقۆ و..)و گەرم (دەمانچە و..) ببات، ژن و منداڵ دەربکاتە دەرەوە یا لە ماڵدا زیندانیان بکات.

٢. کەسەکە بە هۆیەکی ئەون و کێشەتی لە ماڵ نەچێتە دەرەوە و بە تەواوی گوێنەدات بە خۆراک و خواردنەوە و پاکوتەمیزیی خۆزانە و وێیان بکات و هیچ کارێکی بەرهەمهێنی دەستی یا بیروهۆشمەندی

نەکات ، کەسەکە لەوانەیە زۆر خەمۆک و تەشبین بێت و بەوا بەخۆبونی نەمابێت یا بیری ناڕاست (وەهم) و هەستی شێواو (هەڵوەس) و ترسی زۆری لە دەوروبەر هەبێت کە شتێکی خراپی بەسەربێنن یا هەر بە وزە و بە حەز بێت وەک ئەوەی ئامرێکی کارەبایی بێت کە کارەبای تیایە بەتام بەشی ئیشکردن و کەوتنە گەڕ ناکات !

٣.کەسەکە ئالودەی مەیخۆری یا مادەی هەشبەر بوە و لە هەوی دەرونی و کۆمەڵایەتی و یاسایی و کار و پیشە و باری دارایی‌وە زیانی قورسی بەرکەوتوە ودەستەڵاتی بەسەر خۆیدا نەماوە کە وازی لێبێنێ.

٤ . کەسەکە بیرۆکەت بمرێت یا خەی بکوژێت، چۆن؟ بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ یا ناڕاستەوخۆ ، کارا و چالاکانە و ئامانجدارانە یا بە هەڵەفتارێک کە بە هۆنی بێزاری و ماندوێتی لە ژیانی لێبڕێت، بە نمونە بە ماتەڵە و سەیارە لەخوێنەکی شێتانە، باسی بێزاری لە ژیان و مردنی خەی و خەکوشتنی کردبێت یا هەوڵی خەکوشتنی دابێت، لە کەسی پیر و زەلیلی ناوجەدا مانگرتن لە خواردن و خواردنەوە و دەرمان و چون بە لای دوکتەر و باسکردنی دیدار لە گەڵ کەسانی ئازیزی مردوی پێش خەی.

ئەگەر نەخۆشەکە بە هیچ جۆرێ نەیوست دوکتەر بێت بە ماڵەوە بە لای یا بیبێن بە لای دوکتەری دەرونی یا هەر دوکتەرێکی تر یا بە نەخۆشخانە ، وە مەترسیی دەسبەجێ وگەرم و ڕاستەوخۆ هەبو بە سەرژیانی خەی و دەوروبەرەکەی یا بە سەر موک و ماڵەکەی ئەوا پێویستە دەستزانی کەسەکە بچن بە بنکەی پۆلیسی ئەو ناوچەیەی ماڵی نەخۆشەکەی لێیە و کێشەکە بخەنە ڕو ، پۆلیسیش ئاگاداری دادوەری بەرپرسیار دەکات و بە فرمانی ئەو کاری پێویست دەکرێت بە بردنی نەخۆشەکە بە لای لیژنەی پزیشکیی پسپۆڕ بە دەستنیشانکردنی نەخۆشیەکەی و چارەسەرکردنی.

د.هێژار عوسمان مەعروف

گەمەیەکی گومانــاوی؟.. هێژار

عوسمان

من زۆر زۆر لە گەڵ ئاشتی دام، بەڵام خەڵکەکەی و چەکدانانی بە بە چاودێری لایەنێکی نێسمیی وەک نێتۆیەکگرتوەکان یا ئەمریکا یا یەکێتیی ئەوروپا، ئاشتیەکی بە مەرج و بە بەرامبەر و بە دەسکەوتی کۆنکرێتیی دەسبەجێ و بە مسۆگەرکردنی گەرەنتی بنەڕەتی لە دەستوری تورکیا بە دانانانی سیاسی و قانونیی فەرمی بە مافی کورد وەک گەلێکی جیا لە تورک لە تورکیا، ئاشتیەکی ئاوا زۆر زۆر جێی گومان و نیگەرانیمە و هیچ دەم خۆش نیە پێی. بنواڕە! تا ئێستا دەوڵەتی تورکیا نەک هەر یەک هەنگاوی پراکتیکیی باش و نیازپاکی بەرامبەر کوردی باکور و ڕۆژاوا و باشور نەناوە بەڵکو ڕەک بە پێچەوانەوە هەرشە دوژمنکاریە بەبەزەییکانی لەسەر سەر پارچەی کوردستان توندتر و ملهوڕانەتر کردەتەوە.
ئەجێلانێکی داماو و دابڕاو لە ژیان و زیلیلی نەوان کەبە بەبەزەییکانی تیمساحی دەوڵەتی تورک کەوتۆتە ناو گەمەیەکی ترسناکی موخابەراتی و سەربازی و دیبلۆماسی و دەرونیی هەزار سەرەوە، زۆر ئێستەم ئەو و هەر کەسێکی تر لەدەخێکی ئاوادا لەسەر کەشتی ڕەوای گەلێکی چل ملیۆنیی نکولی لێکراو بتوانێ بەیاری ڕاست و هاوسەنگ بدات! دەبوایە ئەجێلان هەرچی زوتربو لەم قوناغەو و پیساوەی تورکیا و دەستەکانی خستویانەتە ناوی بە هەنگاوێکی جوامێرانە و خۆنەویستانە بهاتایەتەدەرەوە و پرسەکەی جبهەیەی بە حیزبەکەی و لە تەنگی تورکیا نەترسایە و ئەوپەڕەکەی ئەوە بو بیکوژن ئە خە ژیانی ئەو هیچی لە ژیانی هەزاران گەریلای پەکەکە زیاتر نیە کە لە ژێر ئاڵا و فەرمانی ئەودا شەهیدکران و لە زیندانەکانی تورکیادا دەندانە ئەشکەنجە دران و بە دەیان ساڵ زیندانی حوکمدران، مەخابن ئەجێلان ئەمەی نەکرد.
سەدان کەسایەتیی کوردی ناوداری باکور و ڕۆژاوا وەکو (لەیلا زانا) و (گوڵتان کشانەک) و (عوسمان ئۆزدەمیر) و (ئەحمەد تورک) و (ئیلهام ئەحمەد) و (ساڵح موسلیح)و (مورشید خۆزنەوی) و (فەرهاد ئینجەسو) و (زوبەر ئایدار) و سەرکردەکانی پەیەدە و هەسەدە و سەدان ئەندامانی کوردی ئێستا و پێشوی پەرلەمانی تورکیا و زۆری تر هێشتا پشتگیریی خەیان لە بەیاری کۆنگرەی ١٢ ی پەکەکە ڕانەگەیاندوە. بەهەر حاڵ لە ڕۆژی ١٢ ی٥ی ٢٠٢٥ وە کە پەکەکە خەڵکەوشاندوە و چەکدانانی بە دنیا ڕاگەیاند واقیعێکی نوێی سەرنجڕاکێش دروستبوە و دەبێت کورد هەوە بدات زۆرترین سودی لەوربگرێ.

ئستا پویستە دەم پارتی کە بەشکی گرنگی لەم پرسیە بە فەرمی داوای کنکرتی لە ئەردوگان بکات، بە پیشاندانی نیازپاکی و بە بڕیو پش بردنی پرسی چارسری دیموکراتی و ئاشتیخوازیی کشی کورد ، هەمو گیراوانی سیاسیی کورد لە زیندانکان ئازادبکات و بیاری لبوردنی گشتیی بە مرج بە هەمو گریلاکانی پکەکە دربکات و پرلەمان کە هەر س حیزبکی ئم پرسیە زرایتیی موتقیان هیە تیدا دستوری تورکیا بگۆڕێ بە جرک کە دان بە بونی کورد دا بنێت وک گلکی جیاواز لە تورک و مافی خبەڕێوبردن بە کورد پسند بکات.

هزانکی تر.. د. هژار معروف عوسمان

کاتک ژانە جروجرکان بردەوامن و ژانک نین چاوەڕێی لدایکبونکی جوانتر و باتر و گشکردوتری لبکین، بەکو ژانگلکن سرچاوەکیان ترس و بردەوامیی ئەوی ژیانی یک بە یکمان بە چەقین و مانەوە لە جی خیشی نەوستە و هەنگاو بە هەنگاو بگەینەوە بە دواوە، ئیتر هژان و بزوتن و موچکە و گریان و هەچون و توبون، بگرە بزاری لە ژیان بە ناو دە و لولە خونکانی تاکەکانی ئم کمەدا وک لرز و تای نخشی بەاودبتەوە. ئەو ژن و پیاوانی بم چلی زستانە لە بناری شاخی گیژە ەشمالی مانگرتنیان هەدا و دستیان دایە مانگرتنی تەواو لە خراک ، استە سیازدە ژن و پیاو بون، بەام بە دنیاییەوە ئەوان نونەر و زمانحالی سدان هزار هاواتیی ئم هرمە بون و هن، هەر بیە بینیمان و بیستمان و تیدا ژیاین چن لە تەواوی چین و توژکانی ئم کمە بە هانای مانگران چون و پشتگیریی تەواوی خیان بە ەواییی مانگرتنکیان دربڕی و لە هەمان کات دا نیگرانیی خیان دربڕی لە سر ژیانیان چونکە بینیمان ئەو سیازدە ئینسانە ەشنبیرە بە بەوای تەواو بە ەواییی و استبونی چالاکییکیان نیازیان وابو هتا لە هش خچون و گیشتن بە کناری مرگ یا هەر بە مرگی استقینە خی بردەوام بن لە سرمانگرتنکیان. هەواڵی مانگرتنکە تخوبکانی ەژهاتی

ناوەست و عەنتەریاتی ترامپ و نەتانیاهو و کاولستانی غەزەشی تێپەراند و بینیمان چۆن کرایە هەوا و باسکی گرنگ لە ڕۆژنامەی (شرق الاوسط) ی لەندەنی و میدیا عەراقیەکان.
لە هەنگاوێکی چێشکەنی بوێرانەدا چەند سەد چالاکوانێکی ئازا و ڕۆشنبیر و گیان لە سەر دەست لە گەڵ چەند پارلەمانتارێکی نەوەی نوێ بە نیازی ئاوەدانگی ناوازیی خۆشکی کوردستان و مانگرتوانی سلێمانی بگەیەننە بەردەم چەقی دەسەڵاتی کوردی لە هەولێری پایتەخت ، هەڕەشەکارەکانی پارتی لە گوندی دگەڕێن ڕێگریان لە خۆپیشاندەران کرد وکاتێک ئەمان توانیان سنورێ بڕن ناوکەی بە خوێنی براکوژی سوری دگەڕێن بشکێنن و تیپەڕێنن ، ئیتر نەرە هاتە سەر گازی ژەهراوی و زەر بەبەزەییانە دژی خۆپیشاندەران بکارهێنرا و بوبە هەی بریندار بونی چەند کەسکیان. من دڵنیام خۆپیشاندەران بگەیشتنایە هەولێر زەر ئاشتیخوازانە و مەدەنیانە ڕەخنەی سیاسیی خۆیان لە دەسەڵاتی کوردی دگرت و بە تایبەتی تەکەزیان دەکردە سەر شکستی ئابوریی ئاو دەسەڵاتە کە چۆن بوتە هەی دواخستنی موچە و سستیی بازاڕ و بێکاری و کچی بە کەمەڵی گەنجان و کێشەکانبونی ناڕەوای سەرمایەی بەشومار لە دەستی کەمینەیەکی کەمی سەربە دەسەڵات و نەداری و کەمداهاتیی زۆرینەی خەڵک. لوتکەکانی دەسەڵاتی پارتی بە سەرکوتکردنی خۆپیشاندەران هەڕەشەکی گەورەیان کرد و چانسکی ناوازەیان لە کیس خۆیاندا، ئاوان ترس و باوەڕی پارانەیای لەدەستدانی دەسەڵات توشی هستیریای کردن. بە بۆچونی من هەم مانگرتنەکە و هەم خوپیشاندانەکەی دگەڕێن دو چالاکیی مەدەنیی سەرکەوتو بون و دەچنە ناو گەنجینەی پەڕەهای ئاو سەدان خۆپیشاندن و چالاکیە مەدەنیە ئاشتیخوازانەی لە شوباتی ٢٠١١ وە درێژیان هەیە و نانیشنەوە تا گەینی بنەڕەتی لە سیستمی حوکم لە هەرێمی کوردستاندا.
چەند هەڵوەستەکی بوێرانە ودیموکراتیانە و بەوابەخبوانە دەبو ئاگەر بڵای کەمەوە یەکە لە سێ لوتکەکەی دەسەڵاتی ناو پارتی لە بازگەی دگەڕێن بە چەپکە گوڵی نەنگاوەنگاوە پشتوازیی لە خۆپیشاندەران بکردایە و پەکەوە بەشتنایە بە ناوجەرگەی هەولێر، ئاوسا دگەڕێن لە پەڕێن خوێنکانی شەهیدی براکوژی پاک دەبەوە و بە جەرەکەی مێژویی خۆن و پاک و ئومێدبەخش دگەڕێنەوە ناو مێژوی گەلەکەمان! بەنام من هەر واز لە گەشبینی ناهێنم و ئاو ڕۆژ هەر دەبینین!

لە کوردستان هەبوونی هەژار عثمان معروف بردیوە.. د.هەژار عثمان معروف

مرۆڤایەتی هەرچی ڕێگا هەیە تاقیکردۆتەوە بۆ ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەت، هەر کەسێک بە ئاسانی دەتوانێت ئەو ڕاستیە ببینێت کە ئەو ڕێگایانەی کە بۆ ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەت گیراونەتەبەر، هەموو ئەو ڕێگایانە بەرەو ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەت زیاتر هەنگاویان ناوە. ئەو ڕاستیە ئەوە دەسەلمێنێت کە ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەت ڕێگای ڕزگاربوون نیە، بەڵکو ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەت ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەتە. ئەو ڕاستیە ئەوە دەسەلمێنێت کە ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەت ڕێگای ڕزگاربوون نیە، بەڵکو ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەتە.

ئەو ڕاستیە ئەوە دەسەلمێنێت کە ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەت ڕێگای ڕزگاربوون نیە، بەڵکو ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەتە. ئەو ڕاستیە ئەوە دەسەلمێنێت کە ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەت ڕێگای ڕزگاربوون نیە، بەڵکو ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەتە.

ئەو ڕاستیە ئەوە دەسەلمێنێت کە ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەت ڕێگای ڕزگاربوون نیە، بەڵکو ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەتە. ئەو ڕاستیە ئەوە دەسەلمێنێت کە ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەت ڕێگای ڕزگاربوون نیە، بەڵکو ڕێگای ڕزگاربوون لە ناوەندگەرایی و دیکتاتۆریەتە.

سوالی نان و ئاو و دەرمان، ئەمە چ حیکمەت و حەق و دادپەروەریەکە؟ تا ئێستا ئەو شێوازی حوکمەی لە جیهانی ڕۆژاوا بە تایبەتی لە ئەوروپای ڕۆژاوا و وڵاتانی سکەندیناڤی لە پرسیەکی مژویی پەژان و ئاژاوە و چەندین شەڕی کورت و درێژخایەن هاتەکایە و گۆشەی بەردەوامی کردوە، لەگەڵ هەمو کەموکورتیەکانی، هێشتا باشترین شێوازی حوکم و بەڕێوەبردنی ژیانی گشتیە. ئەبەتە لەو وڵاتانە هەڵبژاردن بوتە کولتورێک چونکە لە هەمو جۆر و ئاستەکانی ژیانی گشتی سالانە یا هەر چەند ساڵ جارێک بە دواخستن بەڕێوە دەچێت، بە نمونە هەڵبژاردنی پەرلەمانی سەرتاسەریی هەمو وڵات، هەڵبژاردنی پەرلەمانی هەرێمە فیدرالیەکان و ئەنجومەنی شارەوانی و پارێزگاکان، هەڵبژاردنی سەندیکا و سەرکردایەتیی حیزبەکان و ئەنجومەنی بەڕێوەبردنی یانە وەرزشی و کۆمەڵایەتی و کەمپانیا و بانک و.... تەنانەت پاپای فاتیکانیش بە هەڵبژاردن دەچێتە سەر کورسیی پاپایی.
بەیە زەر گرنگە هەمو تاکێکی هەراشی گەلەکەی ئەمەش زانیاریی سیاسیی هەبێت لە سەر چۆنێتیی بەڕێوەبردنی وڵات و حیزبە سیاسیەکان، دەزانم و ناحەقیشمان نیە! کە ئیمە لە هەرەمەکەمان سیاسەت و حیزبایەتی و بە تایبەتی کەسی حیزبی خەڵک بەوای پێیان نەماوە و هەوە دەدات دوربەت لێیان، بەڵام ئەمە ڕاست نیە چونکە هەمو شتێکی ژیانی ڕۆژانەمان پێیوەندیی ڕاستەوخۆ یا ناڕاستەوخۆی بە سیاسەتەوە هەیە و کەمترین شتێک کە دەبە وەک ئەرکێکی سەرشانت بیکەیت چونتە بە دەنگدان لە هەمو جۆرەکانی هەڵبژاردندا، دەست دەگرم بە کەاوی خەمەوە با نەیبات ناخوا، کەین و بەکاربردنی پێویستیە شمەکیەکانی ژیانی ڕۆژانە و پاڵدانەوە لە قۆنەفەکەت دا و سەیرکردنی زنجیرە کۆری و تورکی و ...یا چەپڵە و حەسرەت و هەڕچون بە یاریەکانی بەرشە و ڤیال مەدرید و...بەس نین، حەیفە ژیانت ئاوا تەنگ و تەسک و خەمەشی و ڕەتینێکی چەندبارەبوەی بە چێژ بێت! دەزانم دەسەڵاتی ڕاستەقینە لە ناو پەرلەماندا نیە، بەڵام یاساکان لەوەوە دەردەچن و ئەگەر پەرلەمان خەڵکی دەسەز و بەتوانا و ڕەشنبیری زەر تەدابەت ئەوا یاسای باش دادنەن کە دەبێتە بناغەیەکی مکومی حکومەت و بەدیهێنانی دادپەروەریی ئابوری و گشتی.
بەدوری نازانم پارتە دەسەڵاتدارەکان فە و فێڵ و دزی و گزیان کردبێت، بەڵام لە چاو هەڵبژاردنەکانی تردا ئەم جارە کەمتر بون خەشحاەم کە لە هەڵبژاردنی ٢٠ی١٠ی٢٠٢٤ دا بەشداربوم و بینیم بەشداربوان زەر بون، ئارام و هاوسەنگ بون، هیچ شەڕ و پێکادانێک ڕوی نەدا، بە ڕاستی سەلماندمان ئینسانی کورد مەدەنیە و ژیاندۆستە و توانای پێشکەوتنی زەری تەدایە.

د.هێژار عثمان معروف

داخستنی (چاودێر) وەک سەرداوی کۆڤی دەخکی ئازکاو.. د.هێژار عوسمان مەعروف

لە سەر داخستنی دەسگای ڕۆشنبیریی چاودێر لە ڕۆژی ٥ ی ٩ ی ٢٠٢٤ بە فەرمانی بافە تاڕبانیی سەرکی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان ، ئەم دەسگایە هی مەلا بەختیارە و ئەو سەرپەرشتیی دەکات، فەرمون ئەم سەرنجانەم:

ڕاستیەکون و بەڵگە نەویستەکان:

١ . مەلا بەختیار ئیمە قسەکەری بوەر و سەرکیی هەمو ئەو ئێندام و لایەنگرانی یەکێتیە کە لە سیاسەتی ئیمەی یەکێتی زەر نازی و بەزارن.واتای ڕونی ئەم داخستنە (کە دورنیە هەنگاوی دوژمنکارانەی تری بەدوادا بێت!) ئەویە کە بافە و تیمە کەی دیانەوە مەلا بەختیار بە تەواوی دەمکوت و بەدەنگ بکەن و ناچاری بکەن لە ترسی ژیانی خی و دەسزانی ڕابکات بە هەولێر و ئینجا بڕۆن ئەها نەمانوت پیاوی پارتیە؟

٢ . نەک هەر یەکێتیەکان، نەک هەر سیاسی و حیزبی و ڕۆژنامەنوس و ڕۆشنبیر و دەسزەکانی کورد بەکو زەرینەی خەڵکی دەڤەری سەوز نائومەدن لە سیاسەتی ڕۆژانەی یەکێتی، هەر بە نمونە:

ا: یەکێتی بوە بە فیدراسیونی چەندین کەمپانیای بازرگانی و پیشەسازی و نەوت و موک و دەنم و شوقە دروستکردن.

سەرمایەدارە ملیونێرە بەبەزەییەکانی ئیدارەی گشتیی یەکێتی و سەرمایەدارە شەریکەکانیان لە بازاڕی ڕەشی ئابوریی کوردستان هیچ پەیوندیەکی ڕاحی و دەروونیان بە مژوی خباتی سختی یەکێتیەوە نیە و ئامادنین ئەو دەسزانی ناو یەکێتی کە هەشتا ماون و وزە و وریەکی نیشتمانپەروەریان تدا ماوە هەر ببینن یا گویان لبگرن، ئەگەر گوشیان لگرتن بگویان ناکەن و دوای ماڕاوایی کردن لیان گاتە بە عەقیان دەکەن ! ئەنجامی کارەکانی ئەم فیدراسیونە کە ئیشی سەرکیان کەڕکردنی سەرمایەیە بە گیرفانی خیان: دزینی

نەوت و داگیرکردنی موکی گشتی و شکستی پڕۆژەکانی ئاوەدانی و قەرخکردنی بازاڕی کاڵاگرنگەکانی وەک نەوت وەدەرمان و زەوی و زار و.. بە جۆرێک کە بازاڕ سست بوو و کاڵا بە کاڵا ژمارەی گەنجانی بێکارلە زۆربوندان و ناچار دەبن بە دوای کار و ژیاندا ڕۆگای هات و نەهاتی کۆچ بگرنە بەر.
ب: ژیانی حیزبی لە ناو یەکێتیدا وەک حیزبێکی سۆشیال دیموکرات نەماوە و ئەوەی جێی گرتۆتەوە زمانی تونددوتیژی و سەربازی و عەزەمات و پڕزلەدان و هەڕەشەی برسیکردن و نانبڕین و چاودێریی خەڵک و ئێندامانی یەکێتی لە لایەن دەسگا نهێنیەکانی یەکێتیەوە و تاکگەرایی و نادیموکراتی بون ، بەیارە گرنگەکان بە پلە و بە ڕاوێژی زیرەکانە و دور لە بنەما عەقڵی و لۆجیکیەکان دەدرێن، بە نمونە تۆقاندنەوەی خانوەکانی کۆخا دەرین (کە دیارە شایستەی لێپرسینەوەی قانونی و حیزبی بوە) بیخەینە چواچێوەی کام هزر و بیرکردنەوە؟ کام شێوازی بەڕێوەبردن؟ تەمارکردنی پیشەیبانەی ئەو وەرانکارییە بە دەنگ و وێنە ئاگەر بە تۆقاندن و هەڕەشە نیە ئەی سودی چیە؟ بەڵام ئایا بە تەنیا بە هەڕەشە و تۆقاندن چارەسەری گەندەڵی و تاوان دەکرێت کە ئیمڕۆ بە هەی شکستی دەسەڵاتی پارتی و یەکێتیەوە سەرتاپای هەرەمی کوردستانی گرتۆتەوە؟
ج .وەک پزیشکێک دەیبنم چۆن سیاستی تەندروستیی یەکێتی لە سلێمانیدا بە تەواوی شکستی هێناوە، کەرتی گشتی کە بە خەڵکی کەم داهات و نەدار شادەماری خزمەتگوزاریی تەندروستیە ڕۆژ بە ڕۆژ لە پوکانەوەدایە، هەر لە ناو دوکتۆرەکانی سەر بە یەکێتیدا چەندین جار ڕۆخنە لەم سیاسەتە بەبەزیی و هەڕەیە گیراوە و داواکراوە لێپرسراوانی شکستخواردو لابرێن و خەڵکی دەستپاک و بەویژدان و زیرەک وشارەزا دابنرێن، بەڵام بە هەی پەیوەندیی شەخسی و خزمایەتی و بەرژەوەندیی هاوبەش ئەوانە لە شوێنی خەیان ماونەتەوە.
پرسیارەکان:
١ . نە دەکرا دوای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە ٢٠ ی ١٠ ی٢٠٢٤ ئەم هەنگاوە بلیمەتانەتان بنایە؟ بۆی بەواتان بە بردنەوەی هەڵبژاردنەکە نەبێت و مەبەستتان شێواندنی دەخەکە بێت بە جۆرێک کە هەڵبژاردن نەکرێت؟
٢ .ئایا دەوری ئێران ی براگەورەی یەکێتی و تورکیای بەبێی پشتی پارتی لەم ڕەداوەدا چیە؟ ئەی دەور و هەڵوەستی ئەمریکا و ڕوسیا و...؟
٣ . ئایا پارتی ش بەم بەنزینکردنە نابەرپرسیار و ناعەقڵانیە بە ڕەداوەکەدا دەیەوێت دەخی سلێمانی بڕەو شێ بکرێت و ئینجا خۆی و پاراستن و زرەقانییەکەی بە پاپشتی درێن و قانتەمکانی تورکیا

(کە سڵمانیی دژە زیندوەکەی کوردایەتی بوتە چەقی تیژی چاوی) وەک ڕزگارکەرێکی دەسزی خوێنکی دڤۆری سوز کەتایی بە یەکێتی بنێ و خونە کەن و تازەکەی بە دەستهاتی یەک حیزبی لە زاخوە تا خانەقین بدیبنێ؟
یا پارتیش وەک یەکێتی باوەی بە بردنوەی هەبژاردن نیە و دیوەت دخەکە وا بشوێنە کە هەبژاردن نەکرێت؟
٤. ئایا باشتر نیە پارتی خڕیکی چاکسازی و ڕێکخستنوەی خی بێت؟ مەگەر شەی شاراوە و نهێنیی دەستات لە ناو بنەماڕێ و لە ناو پارتیدا نیە؟ مەگەر کەمن ئەو دژە و نشویانەی ناو بنەماڕێ کە لە دژ و دەرونی خیاندا دانچیێ لە دژکانیان دکەن و چاوەڕێی دڕفەتن بە هەڵزنان بڕەو لوتکەکان؟ مەگەر دادپڕوەری و دیموکراتی و ئاوەدانی و ئازادیی بیروڕا و خباتی مەدەنی لە دڤۆری زڕد زڕد باشن؟ هاواری هەزاران یاساناس بە ئازادکردنی شیروان شیروانی و هاوڕێکانی کە بناحەق گیراوە گیشتە ئاسمان، بە بڕی نادەن؟
بە سەرکی هەرێم و سەرکی وەزیران تا ئێستا بە ڕێسمی و لە میدیاکانی کوردستان و هەمو دنیاوە داوایان لە تورکیا نەکرد هەرشەکانی بە کاولکردن و کوشتنی خێکی مەدەنیی باشوری کوردستان دەسبەجێ ڕاوەستێنێ؟
٥. ئەی گیان و حسک و کەمێ و یەکگرتو چی دکەن بە ئەوەی دخەکە بڕەو شەی ناوخە نەچێت؟ ئەی حیزبە کوردستانیەکانی سە پارچەکەی تری کوردستان چی دکەن؟
٦. ئەی ڕێکخراوەکانی کەمەگای مەدەنی و میدیا سەربخەکان و کەسایەتیە کانی کورستان چی دکەن؟
بە هەوە و خباتی هەمومان نابێت هەرگیز بهەین جارکی تر شەی براکوژی لە هیچ بستخاککی کوردستان هەگیرسێتەوە، کەس نەێت پێوەندیی بە منەوە نیە، شە ئاگرە و بهاودبتەوە و لە کەتاییدا پریشک و گە سوتێنرەکەی بڕ هەمومان دکەوێت، دنیابن ئاوایە!

د.هژار عوسمان مەعروف

کوا تازە بازیی و ویژدانی ئینسانی؟.. د.هژار عوسمان معروف

لە پشا من ناخنە لە خم دگرم کە بە ئندازی گوریی ئوکارساتی ژاکانی سرتای مانگی ٨ ی ٢٠١٤ لە دقری شنگال بسر خوشک و برا ئیزیدیە کانمدا هات، هاوستی هاوسزی و هاوئازاری و هاوخمیی پویستم نبوو، توخوا بمبورن ئزیدیە تنیا جهراوکان!!

(قاسم شش) ی کوردی ئزیدی لە سایادی (٣ی٨ی٢٠١٤)ی کمکوژی و دسدرژیی جنسی کردنە سر چند هزار لە کچان و ژنانی ئزیدیدا وتی: هتا محمدی ئیسلام مابە و هبە قکردنی ئزیدیکان کتایی نایت. بمە ئاگری سشیال میدیای بانگخواز و سلفی و ئیسلامی سیاسیی سونیی توندو گیگرت: ملایک داوای لە قاسم شش کرد با فریای خی بکوە و داوای لبوردن بکات دنا گوی دبن، ئمە خون حالکردنی قاسمە ! دادگای لکینوی موسە فرمانی دستگیرکردنی درکرد. کپی ئاگری ق و کینە و نابخشندیی دینی و مزهبی ، وک ئاگرکانی خلیفە ئردوگان لە دارستانکانی باکور و باشور و ژاوای کوردستان، تشنی سند و گیشتە پرلمانی عراق و لوە (موسنا ئمین) ی ئندام پرلمانی یکگرتوی ئیسلامی کوژاندیو وکردیە ماستاوکی! ساردی کوردیی خش و کردی بە قوگی وشکی خوشک و برا عربە موسومانکان دا و قسکانی قاسم ی بە تاوان و ناوداوکی گورە وترسناک دانا و داوایکرد داواکاری گشتیی عراق زو دژی قاسم هنگاوی یاسایی بنە، ئینجا تاوانکانی داعشی گشتاند و لسر ئزیدیکانی کالکردو و وتی داعش دژی (کل البشر) واتا دژی هموو مرقایتی بون، باش داعشیە کان دسدرژیی جنسیان کردە سر یک کچ و ژنی موسومانی سونی و شیعیی دوژمنیان؟ بگومان نخر. کاک موسنا وک زربی موریدانی تاوزمی باوی ئیسلامی سیاسیی کوردیی سر بە بگانە ئم تاوانە گوریە کا و بچوک دکاتو ،هندکیان بهانە و بگی بە دننو کە ئسان هر تاوان نبوو چونکە ئوانە شیتان پرستن و ژنکانیان کە لە شدا بگیرن ئیتر بە پی قورئان حالی موسومانە جنگاورکانە، باش ئاخر خ ئو ژن و پیاو ئزیدیانی گیران و کوژران و کرانە کیلی جنسی و لە بازاکانی

[illegible]ق و تەلەفەر و موسڵ دا فرۆشران چەکدار نەبوون وئاسایی[illegible]ن لە مەیدانی شەڕدا نەبون!
(سیدە مەرگان) ی دەروونناس کە بەڵگەنامەیەکی گەورەی نەونەتەوەیی دەروندروستیی ئێزدیە ئاکردوەکان بوو لە کەمپەکانی هەولێر و دهۆک لە ٢٠١٨ و ٢٠١٩ لە کلیپێکدا دەڵێ: ژنێکی ٨٠ ساڵی ئێزدی بەی گەڵامۆڕە چۆن بە بەرچاویەوە داعشیەک کوڕەکەی کوشتوە و دەستدرێژیی جنسیی کردۆتە سەر بوکەکەی و چۆن کچێکی ١٢ ساڵی کوڕەزایان فرۆشتوە و لە تەلەعفەر و لە سوریا وەک کۆیلەی جنسی کڕین و فرۆشتنیان پێکردوە و دوای چەند ساڵێک لە یەکە لە شەڕەکان دا کوژراوە.
دوای کارەساتی شەنگال ی سەر ئێزدیەکان، لەکلیپێکدا پزیشکێکی کوردی ناوداری بانگخواز قسە بە موریدەکانی دەکات و دەڵێت شوکور ئێزدیەکان کوردی باش نازانن و لە هەڵەبجەکدا کورد نین (دیارە لای ئەم ئاوەی سەرانی نەبێت کورد نیە و کوردی نازانێت !)، بە گاڵتە و لاقرتیەوە پێیان دەڵێت شەیتان پەرستن ، ئینجا موریدە گوڵەیەکە مشک شڕاوەکانی دەدەنە قاقای پێکەنینێکی بەرز ، لە کلیپێکی تردا وا باسیان دەکات وەک باسی گیاندارێکی عەجایبی گەاوی لە مرۆڤ نزمتری ئەم ئاوی زەمینە بکات!
قاسم شەشە و قاسم شەشە ئێزدیەکانی تری کوردستان ئاگاداری تەواوی ئەم ئاوبەچونە دژە ئێزدیە دژە مرۆڤایەتیانەن و بەچاوی خۆیان تاوانەکانی داعشیان بینیوە و بیستوە و تێیدا ژیاون، ئاڵا هەشە کانی داعش بە (لا الە الا اللە محمد رسول اللە) وە بەسەریاندا شکاوەتەوە و ئەوان لە ژێر سایەی ئەو ئالایەدا ئەو تاوانە گەورانەیان کردوە. تا ئێستا لە نزیکەی ٦٠٠٠ بە سەروشوێنی ئێزدیی ژن و پیاو هەشتا پتر لە ٢٠٠٠ یان دیارنین، ماون؟ دیلن؟کوژراون؟ کۆیلەی جنسی و کارەکەرن لە ماڵی ئەمیرەکانیان؟ لە پڕلەمانی کوردستان دا نزیکەی سێیەکی ئەندامەکانی (دیارە ئیسلامیەکان بون) دەنگیان نەدا بە بە جینۆساید ناساندنی کوشتاری ئێزدیەکان.
تا ئێستا من نەمبیستوە یەک حیزب یا هەکخراوی ناسیاسیی (خێرخوازی و کۆمەڵایەتی و پزیشکی و..) ئیسلامیی کوردی لە هەر ٤ پارچەی کوردستان دا بە ڕونی و بە منجەمنجی فەلسەفیی خەدزڕوە ئیدانەی داعش و ئەو تاوانە گەورەیان بکات و داوای لێبوردن لە ئێزدیەکان بکات چونکە لە ژێر ئالای ئیسلامدا کراوە!
تا ئێستا نەم بیستوە وەفدێکی هەسمیی یەکێتیی زانایانی ئاینیی کوردستان یا زانایەکی ناودار و گەورەی ئیسلامیی کورد سەردانێکی بەهەز و شکۆدەسەزان و ئاستگەیانەی قوربانیانی تاوانی جینۆسایدی سەر ئێزدیەکان بکات!

باشە ئیتر بە بەلامانەوە سەیر بێت هەندێ لە کوردانی ئێزیدی لە کاتی نائومێدی و بیرهاتنەوەی ئێو کوشتارێ یەک لە دوای یەکانی لە ئابوردودا کوردی سونی بە سەری هەناون، حاشا لە کوردبونی خۆیان بکەن؟

بە بژاردنەوەی ئاکردن و شێنەکردنی هەڵکانی زەرقانیی ژێر سەرکردایەتیی پارتی و بە بژاردنەوەی بەجێهێشتنی ئێزدیێ بگوناه و بچەکەکان بە قۆپاڵی تیمساحێ دەندەکانی داعش، بە ئاشتکردنەوە و گۆرانەوەی شکڵ و ڕەزی ئینسانی بە کوردانی ئێزیدی و بە بە ڕەسمی ناساندنی ئێو پترلە ٧٠ کەمەکۆژیەی کورد و تورک و عەرەبی موسوڵمان لە ئابوردودا بە سەریان هەناون ، هەروەها لە هەموی گرنگتر بە ئێوەی ئیتر کەس نەتوانێ جارێکی تر وەک کەمینەیەکی ئاینیی لە ناگ و ڕیشەوە کوردی ڕەسەن، دەسدرێژیان بکاتە سەر، دەبو لە مێژەوە پارتی بە بە نەمرکردن و بیرهێنانەوەی زوڵمی درێژخایەنی سەر ئێزیدیەکان مانەمێنتێکی مەزن لە چیایەکی دەڤەری ئێزدیەکان هەکڕێ کە هیچ هەڵکەی ئاینی و نائاینی و سروشتی نەتوانێ تێکیبدات و بیسڕێتەوە!

دەبێت حکومەتی هەرێمی کوردستان (نادیێ موراد) کچێ کوردێ ئێزیدیێ ڕزگاربوەکەی دەستی داعش و تاقانێ کوردی هەڵگری خەڵاتی نۆبل، ، ئاشتبکاتەوە و خەڵات و ڕێزلێنانی تایبەتی بە بکات.

مەرەق، هەر مرۆڤێک!! کە داخ و حەسرەت و تووڕەیی و ئێو نادا پەروەریێی لێیکراوە لە دە و دەرونیدا پەنگ دەخواتەوە و دەستاتی نیە مافی خۆی بسەنێتەوە و کەسیش نەک هەر بۆی ناسەنێتەوە بەکو گاڵتە و لاقرتی و پێکەنینیان دێت بە ئێش و ئازارەکانی ، ئیتر لات سەیرنەبێت لە چرکە و لە شوێنەکی وروژێنەر و هەژێنەردا بتەقێتەوە و مرەڤ بکوژێت، ماڵ کاول بکات و ئاگری تێبەردا و کفر بکات ، دە و دەشاو تێکەڵ بکات.

ئێوەی قاسم شەش یش وا دیارە شتێکی ئاوا بێت، ئیتر ئەم هەچون و خەسورکردنەوە و کە-هستیریایەی بە چیە ! بە گیان! ئارام ببنەوە و بگەڕێنەوە بە دەزینەوەی چارەسەری کێشە بنەڕەتی و هەرە گرنگەکانی ژیانی هەژانی خەتان و خەڵک.

نەنە وباپیرە نەورۆز ڕۆژتان باش!.. د.هەژار عوسمان مەعروف

ئەسڵەن مەژو چیە جگە لە چەند پەیڤێکی نوسراو لە لایەن چەند نوسەرێک کە مەگەر هەر خۆیان و پاشا و سەرکەکانیان بزانن چەند درێ و چەند شێواندن و شاردنەوەی ڕاستیەکانی تێدایە! مەگەر مەژو چیە جگە لە نوسینەوەی بەسەرهاتی باشی و ڕاستی و دادپەروەری و جوامێریی سەرکەوتوەکان و ناشیرینی و ترسنۆکی و خراپیی شکستخواردووەکان ؟

نەنە وباپیرە نەورۆز! ئەوە گرنگ نیە هەمو ڕاستی و وردەکاریەکانی ئەوە نەزانین، مەگەر ژیان و بەسەرهاتی نەتەوە جۆراوجۆرەکانی ئەم دنیایە کە دەیبیسین یا بە فلیمە پرشنگدارەکانیان دەیانبینین هیچیان بە بەڵگەی DNA و بە بەڵگەی فۆتۆگرافیی فۆتۆشۆپ نەکراو و بە وێنە و دەنگی ڤیدیەیی تەزویر نەکراو و بە دەزینەوەی شوێنەواری خانوسازی و ئەسک و پروسکی پاڵەوانە ناودارەکانیان سەلمێنراون؟

نان ئەو نانەیە ئیمڕۆ لە خوانە! بە گوێدانە ئەوەی کوردێک موسوڵمانی شیعەیە یا سونە، یا یارسانی (کاکەیی) و ئیزدیە یا زەردەشتی یا بێوای بە هیچ ئاینێک نیە (ئاتەئیست) ئیمڕۆ بەدگمەن کوردێک دەبینی لە هەر چوارپارچەکەی کوردستان و لە ناو کوردی ئاوارە و دەربەدەری هەمو ئەم دنیایە، کە دێی بە نەورۆز و بە نەورۆز لێنەدا و نەکەوێتە پرتە پرت و خورپە، ئەسڵەن بە تایبەتی لە ئەوروپادا ئەم دەخۆیان ناوناوە (تا) ی نەورۆزی کوردان.

بەدگمەن کوردێک دەبینی ئاگەر لێشی قەدەغەبکرێت لە نەورۆزدا لە ناو دێی خۆیدا مەمک بە نەورۆز دانەگیرسێنێ.

ئەوە ڕاستە کە گەلانی تری ناوچەکە هەتا هیندستان و نەتەوە یەکگرتوەکانیش نەورۆز پیرۆزدەکەن، بەڵام پیرۆزکردنی گەلانی ناکورد بە نەورۆز پەیوەندیی بە پیرۆزکردنی وەرزی بەهارەوە هەیە کە چۆن پاڵ بە زستانی تۆش و سەرماوە دانە و خێی بە هەتاوی گەرم و تاوباران و چرێی درەختان و خونچەی گوڵە کۆیەکان دەتەوە مەیدانی ژیانەکی پڕ لە هیوا و کار و ئازادبون لە چواردیواری ماڵ.

بەڵام پیرۆزکردنی کورد بە نەورۆز جگە لە پیرۆزکردنی بەهار و گرنگتر لە مە واتا و ڕۆحی نەورۆزە بە ئینسانی کورد کە ئەمەیە:

لە ڕابوردوی نەتەوەی کورددا و لە سەر خاکی کوردستانەکەی وەک لە هەمو وڵاتانی دنیادا پاشا و سەرەک و میر و بەگ و ئاغا و سان و… هەبون جا کوردی خۆجێی بوبن یا ناکوردی زاڵم و داگیرکەر. لە شوێن

کات و لە بنەیەکی تایبەتیدا زەرینەی خەڵک گەشتە تینیان و بەرامبەر بە فەرمانەوا زاڵمە کوردە یا ناکوردەکە ئاپۆیون و دەستیان لەوشاندوە و هەندە جار سەرکەوتوبون لە لادانی یا لەناوبردنی کەسی ستەمگەر. ئەوە گرنگ نیە ئەمە ئەستا نەتوانین بیسەلمێنین کە زوحاک داگیرکەرێکی زاڵمی ناکورد بوە و کاوەی ئاسنگەریش کورد بوە وبە چەکوشەکەی زوحاکی لەناوبردوە و خەڵکە کوردەکەی ڕزگارکردوە. زوحاک ڕەمز و هەمایە بە دەسەڵاتدارێک کە باوان و دایانمانی چەوساندەتەوە ، کاوەش سیمبۆلی پاڕەوانێکە خەڵکە ستەمدیدەکەی ڕزگارکردوە. ئەستا ئاوای لێهاتوە کە هیچ نەتەوەیەک و هیچ مرۆڤێکی تاک لەم دنیایەدا بە هەندەی کورد لەگەڵ بەسەرهاتی کاوە و زوحاک و چیرۆکی نەورۆز تێکەڵ نەبوە و بە هی خۆی نازانێ، تەوی نەورۆز لە کەهەست (اللاشعور الجماعي) و کۆبیری (الفكر الجماعي) (collective unconsciousness) ی هەمو ئینسانێکی کورد دا چێنراوە، تەنانەت لە دێ و دەرونی زانایەکی ناوداری موسوڵمانی وەک ڕەحشاد(مەلا عەبدولکەریمی مودەریس) یش دا کە لە سەردەمی سەدام دا فتوادەدات کە بە جۆژن دانان و پیرۆزکردنی نەورۆز هیچ بەرکەوتنێکی نەباش و نەرێنیی نیە لەگەڵ بنەماکانی ئاینی ئیسلام دا.ڕەحی نەورۆز ئەمەیە کە ئینسانی کورد هەتا سەر ناچەمێتەوە بە هیچ زاڵمێکی ناکورد یا کورد ، وە لە ئەستوربونی ئەو زوڵمەدا کاوەکان بە چەکوش و شمشێرکانیانەوە هەڵدەکوتنە سەر زاڵمەکان و کوردستانیان لە پاکدەکەنەوە.

لە ڕەوی تەندروستیی دەرونیی تاکەوە زۆر گرنگە هەمو نەتەوەیەک کەمەڵێک سونبول و ڕەمز و هەمای هاوبەشی هەبێت کە دەبێتە ناسنامە یا شوناسی (identity) ئایدیۆلۆجیی هاوبەشی هەمو تاکێکی ئەو نەتەوەیە ، بە کورد یەکە لە سونبولە ئەرێنیە موقەدەسەکان جۆژنی نەورۆزە کە نابێت هەرگیز لە ژێر هیچ بیانوەیەکدا لە دێ و دەرونمان دا کاببێتەوە.

بەداخەوە سونبولی نەرێنیشمان هەیە بە نمونە (شەڕی براکوژی) و(ئەنفال و هەڵەبجە) و (کەمەکوژی و دەسدرێژی سێکسیی کوردانی ئێزدی). وەک چۆن جولەکە (هۆلۆکاوست) لە بیرناکەن ئەمەش نابێت هەرگیز (ئەنفال و هەڵەبجە) و(کەمەکوژی و دەسدرێژی سێکسیی کوردانی ئێزدی) لە بیربکەین کە بنی بنەوەی تاریکیی چەوساندنەوەی کورد دەردەبڕن و ساڵانە دەبێت یادبکرێنەوە.

هانایەک بۆ هەموتان: نەخشانەی فەرکاریی سلێمانی!... د. هێژار عوسمان

پتر لە سێ ساڵە هەواڵی ئاوەی نەخشانەی فەرکاریی سلێمانی دەفرۆشرێت یا فرۆشراوە بە کۆمپانیایەکی زۆر نزیک لە یەکێ لە حیزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستان ، بە ناو پزیشک و هەموو تەندروستکارانی سلێمانی دا دەماودەم دەکات .
کە کێشەی شەفڵە بەبزەییەکانی پارەدار تەرنەخرەکان لە ماڵە بێنازەکەی نەجمەدین مەلا گیرکرا موچەکەیەکی ترس و خەم سەرتاپای جەستەمی تەنی و چاوی خەیاڵم هەن هەن فرمێسکی بارانێ سەر دیوار و بنمیچی نەخشانەی فەرکاریی سلێمانی کاتێک ئاوکەرانی بەبزەیی بە کێشەکەردنی زەرتری پارەکانیان گرێدەر و شەفڵەکانیان وەک سێگی هار بەردەدەنە گیانی ئاو نەخشانەیەی پتر لە چل ساڵە تەندروستکارانی سلێمانی لە ناویدا خزمەتی خێڵک دەکەن.
پاساوای کۆمپانیاکە و لێبوک و موچەخەرەکانی کە لەناو دەسگاکانی تەندروستیی شاری سلێمانیدا دەستیان دێوات و پێستی گرنگیان هەیە، ئاوەیە گوایە ئوتومبیلەکانی فریاکەوتن لە بەر تەسکیی جادەکانی دەوروبەری ناتوانن بە ئاسانی نەخش بەرن بە نەخشانەکە، لە بری ئاو کە کێن بوە و کێشکی بەکارهێنانی نەماوە، کۆمپانیاکە لە سەر حسابی خەی نەخشانەیەکی نوێ لە نزیک هەواری شار دروستدەکات و لە جێی نەخشانەکە پڕۆژەی بازرگانی دروستدەکات.
بەگومان ئەوە وەک مانگی چواردە کە کۆمپانیاکە سودەکی زۆر لە پڕۆژەکەدا بەدەست دێنێ و لە بەرامبەردا کەرتی گشتیی (حوکمەتی) تەندروستی و خێڵکی شار زیانێکی زۆر دەکات و خێڵکی نەدار و کەم داهاتی شار نەخشانەیەکی پێ خزمەتی حکومەتیی نزیک لە ماڵەکانیان لەدەست دەدەن و بە گەیاندنی نەخشەکانیان دەبێت تاکسی بگرن و یا بە قەرز و پیتاک بیانبەن بە نەخشانە تایبەتیە نزیکەکانی ناوشار. هەموئاوانێ دنیایان بینیوە دەزانن کە نەخشانە گەورە و گرنگەکانی شارە گەورەکان لە نزیک ناوەندی شارەوە دروستکراون، باشە خۆ نەخشانەی فەرکاریی سلێمانی بەنزینخانە نیە لە ترسی

ئاگرکەوتنەوە نافیی بکەیت بە قەراخ شار؟
ئەوە ڕاستە کە خانوکانی نەخۆشخانەکە کەن بوون، ئە باشە بۆچی لایەنی پەیوەندیدار نوێی ناکاتەوە ؟ بۆچی وەزارەتی تەندروستیی کوردستان هەوە نادات لە شوێنی ئەو نەخۆشخانەیە نەخۆشخانەیەکی مۆدێرنی گەورەی وەک (شاری پزیشکی) لە بەغداد دروستبکات؟ باشە ئەی خوێندکارانی کۆلیجی پزیشکی و نەرسینگ و پەیمانگەی تەندروستی چۆن بچن بە هەواری شار کە چون و گەڕانەوە نزیکەی سەعاتێکی پێدەچێت؟
دەربارەی ئەم بابەتە لە ساڵی ٢٠٢١ لە سەر داوای من دانیشتنێکم سازکرد لە گەڵ فرکسیۆنی گۆران لە ئەنجومەنی شاری سلێمانی ، بە هەمان مەبەست بە تایبەتی سەردانی د.هەڤاڵ ئەبوبەکر پارێزگاری سلێمانی م کرد و نیگەرانیی خۆم دەربڕی، بەڵام بەداخەوە نەیانتوانی یا نەیانویست بابەتەکە بە هێند وەربگرن و سەر ئێشە بە خەیان دروستبکەن و دەسزانە کاری لەسەر بکەن و وەڵامی خۆێک بدەنەوە.
لەڕەوە داوا لە وەزارەتی تەندروستی و سەرکی حوکمەت دەکەم نەهێڵن نەخۆشخانەی فرکاری لە ژێر هیچ بیانوو و زەبەڵگێک دا بە هیچ کۆمپانیایەک بفرۆشرێ، هەروەها تکایان لێدەکەم یا نوێی بکەنەوە یا لە شوێنی دا نەخۆشخانەیەکی گەورەی مۆدێرن دروستبکەن.
داوادەکەم لە ئاگەیاندنکان و حیزبەکانی دەرەوە و ناوەوەی پەرلەمانی کوردستان و ئەنجومەنی شاری سلێمانی و تەندروستکاران و خەڵک و کەسایەتیە کۆمەڵایەتی و ئایینی وهونەری و ئەدەبیەکانی شاری سلێمانی و کوردانی دەرەوەی کوردستان کە مژاری تاریک و تەمومژاویی نەخۆشخانەی فرکاریی سلێمانی بکەنە بابەتی ڕۆژ و بەدواداچونی بۆ بکەن بۆ دەرخستنی هەمو ڕاستیەکان دەربارەی ئەم نەخۆشخانەیە، وە ئەگەر دەنگەکە ڕاست بوو، بۆ خۆباتێکی مەدەنیی ناتوندوتیژ هەڵیوەشێننەوە و لە جێی ئەو پرۆژە سەرمایەداریە نانیشتمانی و بەبەزەییە نەخۆشخانەیەکی نوێی گەورە دروستبکەن. پێشنیازدەکەم لیژنەیەکی کارا و دەسەز لە حیزبەکانی ناوەوە و دەرەوەی دەسەڵاتی کوردی دروستبکرێت بۆ ڕونکردنەوە و چارەسەری کێشەکە.

دڵخۆ دەروونییەکەی سەیرو سەرسوڕهێنەکان!... هەژار عوسمان

مشک ئەو ئەندامەیە کە سەرکردایەتیو چاودێری ئیشو کاری هەموو ئەندامەکانی تری خوار خێی دەکات، لێدانی دڵ، هەناسەدان، بزوتنو هەستکردن (بینین، بیستن...)، ئاخافتن، قوتدانی خۆراکو شلەمەنی، هەرسکردنی خۆراکو بەتاڵکردنەوەی میزدانو ڕیخۆڵە... هەموی لەمشکەوەو بەمشک دەڕوات بەڕێوە.
مشک لەهەموو ئەندامەکانی تری جەستە زیرتر ئۆکسجینو خۆراک بەکاردێنێ بۆ بەڕێوەبردنی کارە جۆراجۆرەکانی، بەرامبەر هەموو ئەو ئۆرگو فەرمانانەی سەرەوە ئۆرگەکی هەرە گرنگی تری مشك هەستو شعورکردنەوەو بیرکردنەوەو زیرەکیە کە هەر ئەمانەشن مرۆڤیان کردووە بەسەروەرو پاشا بەسەر هەمو زیندەوەرەکانی تر.
ژنەکی ساغو بەخۆش لەپڕ لەگەڵدەکەوێتو ناتوانێت یەک وشەو دەنگ دەربڕێ، دکتۆری قوژگو لوتو گوێ، دوای تاقیکردنەوەیەکی ورد بەدەسگاکانی پزیشکی دەڵێ: "زمانو زارو ئەوک"ت کە پەکەوتە دەنگ دروستدەکەن تەندروستو ئاسایین، هیچت نیە. ژنەکی تری گەنج کوتوپڕ نابینا دەبێتو ناتوانێت بڕچاوەکانی هیچ شتێك ببینێ، باشترین دکتۆری چاو دوای تاقیکردنەوەکی ورد بەدەسگاکانی پزیشکی دەڵێ چاوەکانت بەخۆشن وهیچیان نیە.
کوڕەکی گەنج لەپڕو بێ هیچ هۆیەک دەستو پەلی چەپ یا ڕاستی لەبزوتن دەکەوێتو ناتوانێ کاری پێبکات، وێنەی تیشکیی مشك (تەنوری) کە چین بەچینی مشک لەسەرەوە تا خوارەوە بەڕەنگو جوانی نیشاندەدات هیچی نائاسایی وەک لو یا کیس یا هەوکردن یا خوێنبەربونی.. تێدا نیە، ئەمیش دکتۆری مشکو دەمار پسپۆڕێت هیچت نیە.
لەشوی پەمایی بوکو زاوا، یەک زاوای پشتر پێ لەحەزو جەشو خرۆش بێ دەسگیرانەکەی ئەستا لەم ساتە مژویێدا! دەڵێی خەرمانشی ساردوسڕو هیچی پێناکرێ، ئەمە لەکوردەواریدا پێی دەڵێن (بەستران)، دکتۆری گورچیلەو میزڕێژە دوای تاقیکردنەوەی ورد بەدەسگاکانی، پسپۆڕێت هیچی ناسروشتیو نائاساییم نەبینی، هیچت نیە، زاوای داماو ئینجا دەبێتە نەچیرو تەپی شەقشەقێنو بانکی پارێ بە جادوگەرو فاڵچیو هەموو ئەوانەی لە ژێر ناوی ئایەنو شتی تری سیروسەمەرەی جۆراوجۆردا (زانستی پزیشکیی پڕغەمبەران.....) خۆیان کردوە بەدکتۆری بلیمەت کە سەرتانیش چارسەردەکەن!
لەشوی بوکو زاوایەکی تردا ئەمجارەیان بوک دەبێتە کەشو

گرکوەرەو بەهیچ جۆرێ ناهەقیت زاوا بچێت بەلایەدا! دکتۆری نەخۆشیەکانی ژنانەو منداڵبون دوای تەواوینی ورد پێدەقیت هیچت نیە.
خوێنەری هێژا ئەمەی دەیخوێنیتەوە فیلم نیەو بەرهەمی فەنتازیای مانۆسکی ناودارنیە، دەتوانم لەسەر هەموو ئێندامەکانی جەستەی مرۆڤ (پێست ، گۆشت و ێخ..) نمونەی سەدان نەخشتان بۆ بنمەوە گیریانخواردوو بەدەست کەشە جەستەیەکانیانەوە کە لەژێری ژێریانەوەو لە پشتی پشتیانەوە شەرمو ترسی جەراو جەرو کەشەو گرەو گرفتی دەرونیو کۆمەڵایەتیی هەنگاوەنگ خەی مەاسداوەو خەی شاردەتەوە، دکتۆرەکانی کوردستان بەدەگمەن دەوەرن بەم جۆرە نەخشانە بکەن بچە بە لای دکتۆری دەرونی، چونکە بەسەرسوڕمان یا تووڕەییەوە بەدکتۆرەکە دەڵێن: خۆ شێت نیم! لەناچاریدا پێیان دەڵێن: هیچت نیە، یا هەر قەڵەقت هەیەو ئینشائەڵا چاکدەبیتەوە!

پزیشکێک لە گەژاوی هەست و سۆزە چەو پەکان دا… هەژار عوسمان

لە بواری کاری پزیشکی و بە تامێکی کۆمەڵایەتی و هەشنبیریی گشتی و کۆمەکێیکیش چینایەتی و سیاسی، پزیشکی پسپۆڕی بەهەشکاری هاوپیشە و هاوڕێم د.هەڤین کەمال شا محەمەد بە کتێبی (لوب دوب) کتێبخانەی کوردیی دەوڵەمەند کرد. بە ئەم کارەی لە ناخی دڵەوە پیرۆزبایی لێدەکەم. د.هەڤین لە نەخشخانەی ئیمەرجێنسی (فریاکەوتن) کاری کردوە و ئێستا لە نەخشخانەی نەشتەرگەریی جوانکاری و سوتاوی لە سلێمانی کاردەکات. د.هەڤین هەر لە منداڵیەوە کتێب خوێندنەوە دەبێتە خولیای و بە مە ژێرخانێکی بتەوی هەشنبیریی گشتی بە خەی دروست دەکات . د.هەڤین لەسەرەتای کتێبەکەیدا دەپرسێ بە خەڵک پەی سەیرە پزیشک چیرۆکنوس و شاعیر بێت ، پرسیارەکە پێچەوانەدکاتەوە کە بۆ ئەوانە نەبێت؟ مادام پزیشک هەژانە سەروکاری لەگەڵ ئێش و ئازار و خەشیی ژیان و فریاکەوتن و ژیاندنەوە و ناخەشیی مردن و ئاخ و ئەفی مرۆڤ هەیە ئیتر پێویستی بە هامان و گەڵانی زەر بۆ دوای هزر و ئایدیا و وێنە خەیاڵیەکان نیە، هەر ئەوی بەس تەماری ئەوە بکات هەژانە لە کارەکەیدا دەیبینێ و دەیبیسێ و دەژی لە

ناویدا. ئەو لە دورەوە شەیدای نوسینەکانی نوسەرێکی ناودار دەبێت ، گەنجینەی بیرەوەرییەکانی وەک پزیشکێک لەوانەیە لە بەسەرهاتی نەخۆشەکانی ، نالە و فیغانی نەخۆشە پائازارەکانی دڵ هەستیار و ناسکەکەی ئازارام دەکات و خۆی دەزڕێنن لە چاوانی . بە هیوای ئەوەی نوسەرەکە لە چواچێوەیەکی ئەدەبی دا بەسەرهاتەکان بکاتە چیرۆک و ڕۆمان ، بە چەند بازنەیەک دەکەوێتە نوسینەوەی ڕۆداو و بەسەرهاتەکان و پێیتا پێیتا دەیانبڕێ بەی، لە کۆتایی کتێبەکەیدا بەی دەردەکەوێ کە نوسەرەکە زۆر نەخۆش بوە بەیە پەستەکەی ئەمیان نەداوەتە و دواتر مردویشە، ڕۆژێک هەمو پەستە نەردراوەکانی بە دەهەنن بە نەخۆشخانە و ڕادەستی دەکەنەوە.
ئینجا وەرە لەم کەمڕۆ و لەم هەرەمە پە کۆشیدا ژنێکی پە لە هەستیاری و هاوسەزی بیت، دوکتۆرێکی بە کارکێت دەسەز و کەسێکی ڕۆشنبیریش بیت، لە سیستمی تەندروستی (کە ئیمڕۆ بوە بە بازاڕی تەندروستی) و لە سیستمی حوکمی کوردی هەست بە هەمو کەم و کوێیەکان بکەیت و لە نەخۆشخانەیەکی کەرتی گشتی دا کاربکەیت کە پێیوەندیی بە فریاکەوتنی دەخە ترسناک و لەناکاوەکانی نەخۆشەوە هەبێت ، پسپۆڕیەکەشت لە ئێش و ئازارەکانی مرۆڤ بگشتی و هی کوردیش بە تایبەتی بێت، دەبە بار و دەخی ئەم پزیشکە خۆی چۆن بێت؟ نا نا وامەزانە د.هەڤین لە نائومێدی و ڕەشبینیی کاتی دا توشی سستی و خاوی و شلی بێت لە کاری ڕۆژانەیدا، ئەوەڕۆستە جوان و چاک و مرۆڤدۆستیەکانی کەسانی دەور و بەر دەبینە و هەز و وزەیان لەوەردەگرە و بەردەوامی دەدات بە کارەکەی.
ڕۆژێک بە پەلە دەیبەنە سەر(خەندە) ی تەمەن بیست بەهار، خەندەی چی ! وەرانە وەران،نزیکەی هەمو جەستەی سوتاوە و ئاە و ناڵەی دەگاتە ئاسمان، نوسەر بە دڵدانەوە و بە دەرزیی ئازارشکێنی بەهەز فریای دەکەوێت.وەک دایکی زەربەی ئەو کچ و ژنانەی خەیان دەسوتێنن دایکی خەندە ش دڵڕەت نەوتی کردەتە زەپاوە و کراسەکەی گەی گرتوە، د.هەڤین دەیان جار ئەم درێیانەی بیستوە و بە ئاسانی بە دایکی خەندە دەردەخات کە کچەکەی خۆی سوتاندوە ، هەکەشی ئەوە بوە ڕۆژە پەشتر باوکی بە زەر مارەی کردوە لە ئامەزایەکی، بەڵە خۆنی خەندە ،کە ئەوە بوە خوێندن تەواوبکات و ببێتە مامۆستا و ئینجا شو بکات بەو کوڕەی ماویەکە یەکتریان خۆشدەوێ، دەبێتە هەناسەیەکی سارد و لە ئاسمانی بکۆتایی دا بزردەبە. خەندە لە بەهەشیەکی قوە قوە و بەردەوام دایە و هەرگیز ناگەڕێتەوە بە ژیان ، نوسەر کە هەڵەی نەخۆشکان ئارام دەبێتەوە دەچێتە تەنیشت چرپاکەی خەندە و بەسەرهاتەکانی بە دەگێڕێتەوە.
نوسەر ئاوێنەیەکی زیندوت دەداتە دەست کە تێیدا هەمو نەخۆشی و

کارەسات و مەرگەساتکان وکەم و کورتیکانی ئەم کەمەت بە گەانوەیکی پە لە هەست و سۆز پیشان دەدات ، ئەو زۆر جار خەی پەناگیرە ودانەدانەی مرواریی سروشکە بەسۆزکەی دەبارێنی بەسرنەخشەکانی دا.
باسی کچی بۆزار بەشودراو دەکات چۆن خەی دەکات بە کەیکی ەژو و ئەم کە دەبینە ناتوانە ەزگاری بکات یا ئەشکانی کەمبکاتەوە چۆن خۆزگەی مردنی وەک جارەک لە ەزگاربون بە دەخوازە. باسی قوربانیکانی شەی براکوژیی دوای ەاپەین و باسی دەس و قاچ پەیوەکانی مین و بەمبا فەدراوەکان دەکات کە چۆن لە نەخشخانەی ئیمیرجنسی چارەسەر کراون و بەهۆیانەوە نەخشخانەکە ناونراوە نەخشخانەی قاچ پەیوەکان. نوسەر باسی ئەو کچە دەرچوە ی زانکەمان بە دەکات کە ەژی دوازدە کاژمێر لە کارگەیکی ماست دا کاردەکات و لەتاو ئەشی جومگەکانی هاتوە بەلای بە چارەسەر. باسی ئەو کچە ناسکە پەلە هەست و زیرەکیەمان بە دەکات کە بەهۆی جیابونەوەی باوک و دایکی ، ئەم لەژورەک دا لای باوکە کتەب فرۆشکەی دەژی، لەگەی کتەبەوە ژیانی خەش و ئایندەی ەوناک و کەمەی بەختەوەر و دەسەاتی دیموکرات و دادپەروەر دەناسە بەنام لەسەر کاغەز ، ەژەک چاوەوان نەکراو هاواری لە هەدەسە و بە باوکی دەڵێ کەی ئەمە ژیانە ئەمەی تەداین . نوسەر بە نمونەی زیندو بەوات پەدەهێنە کە دەسدرێژی کردنی سەکسی بە سەر منداڵ لەم کەمەدا هەیە ، کە هەندە پیاوی ەاهاتو بە مادەی هەشبەر بە بەدەستهێنانی مادەکە ئامادەیە خەی و ژن و منداڵەکەشی بفرۆشە . باسی قوربانیانی ەوداوەکانی هاتوچەدەکات، د.هەژین لەسەر چەقی جادە فریای کوەکی گەنج دەکەوەت کە بەهەی ئەوەی پارەی نەبوە دەرمانی پەرکەمەکەی بکڕێ دەبورێتەوە و دەکەوەت. (دەارام) ی شەخ و شەنگ لە تافی لاویدا شەرپەنجە چەنوکە بە بۆزییەکانی لە بینی گیردەکات، ەژەک بە نوسەر دەڵێت خۆزگە شەرپەنجە دەبو بە مرۆڤ و توشی نەخشیی شەرپەنجە دەبو و هەمو ئەو ئەزارانەی دەچەشت کە ئەمە دەیچۆژێن بە ئەوەی کەمەک لە ئازارەکانمان تەبگات، حەزدەکەم شەرپەنجە بمرێت بە ئەوەی کەس وەک من ئازار نەچێژێت. باسی (ئەحمەد) ت بە دەکات ، ئەو شاعیرە گەنجەی کە دو دیوانی شیعری بەچاپ گەیاندوە ، لە نەبونی و دەستکورتیی دوای ەاپەینی ۱۹۹۱ دەبەتە مین هەگرەوە و بە تەقینەوەی مین لاقەکی لەدەست دەدات ، پزیشکی نەشتەرگەر و نوسەر و یارید‌دەرەکانیان لە لەواری مردن دەیگەنەوە بە ژیان، لە وەامی ئەوەی لە بەهەشیە قوەکەی تەی کەوتبو چیی بینیوە، ئەحمەد دەڵێت " ئەوەی بیرمە خەوەک بو، لە خەوەکەما زۆر دەخەش بوم، گەابومەوە بە دەکەمان، ئەوارە بو، لە ژێر دار ئەرخەوانەکەی بەردەمی ماەمان

دانیشتبوم، کزبایەک یاریی بە شەروا و کراسکەم دەکرد ، منیش بە هەمنی دانیشتبوم شیعرم دەنوسە “، دەبەت تیمی پزیشکان و یاریدەدەرکانیان چەن لە خشیی ئزگارکردنی ئەحمەد باییان لە هوابەت! نوسەر ئەخنەگرانە باسی مشک و دڵی ئەو تونژە کەمەی کچ و ژنی سەرمایەداران ودەستاتدارانی کوردی دەکات کە جگە لە خەمی هواڵەتی جستیان و خەجوانکردن هیچی تریان تێدا نیە. نوسەر وەک ئەشنبیرەک دڵیان پەند و بیر و هزری جوان و قوڵی بیرمەندان و فیلسوفانی دنیامان بە دەنە و دڵیانبەستەوە بە باسکانی. د.هەڤین باسی ژیانی تایبەتیی پزیشک دەکات و بە گشتی بەرگریان لەدکات کە چەن خزمەتی نەخشکانیان دەکەن و چەن ئەوانیش کشەی خیان هەیە و پش ئەوەی پزیشک بن مرۆڤن وەک هەر مرۆڤکی تر، بەڵام ئەخنەش لەو دوکتەرانە دەگرێت کە ئەوشتی پزیشکیان لاوازە و لە پەناوی پارەدا قوربانی بە لایەنی مرۆڤدۆستیی پیشکیان دەدەن . نوسەر زەر جوان باسی پاڵەوانە ئاستقینە گومناوکانی ئەم کەمە دەکات و ئەخنە لەو کەسانە دەگرێت کە جگە لە قسەی زل و بکردار هیچی تریان لەنایەت، باسی فشەشنبیر و ئەژنامەنوسی هواڵەتی و نادەسەزمان بە دەکات و لەیان دەپرسەت کوا کەینەوە و بنکەکاریکانیان بە ئەم کەمەی لە ژەر سەدان دەردی کوشندەدا دەناڵنن.
نوسەر بەرگری لە مافی ژن دەکات وەک ئینسان و تەکەز لە سەر ئەوە دەکات کە ژن هەر جستە و بوکەی ئازاوە و جوانی بەردەست پیاو نیە ، ئەو دوپاتی دەکاتەوە کە پیاوسالاری بەسەر ئەم کەمەدا زاڵە و سوارە، بەڵام کورانە بەرد لە پیاوان ناگرێ و بەرگریی کورانەش لە ژنان ناکات، ئەوتا ئەخنەی توند و ئەوا لە ئەکخراوکانی ژنان دەگرێت کە چالاکیکانیان لە گشت و سەیران و دەعوەت و قسەی بکەرداری بەر مایکرۆفونی ئادیۆ و تەلەفیزۆنکان و ناو سیمینارکان تەپڵە ناکات و زەربیان ئاگایان لە ئەش و ئازارە زەر و جەرا و جەرکانی ژنانی کوردستان نیە.
بە دودڵی (لوب دوب) شایەنی خوندنەوەیکی ورد و شلگیرە، دەنیام ئەمە تەنیا کتێبی د.هەڤین
نابەت و کتێبی تریشی بە دوادا دێت، چاوەڕوانین.
هیوادارم پزیشکانی کوردستان بە تایبەتی پزیشکە لاوکان کتێبی (لوب دوب) بخوننەوە و گرنگی بە بوارە جەراوجەرکانی ئەم ژیانە ئەنگاوەنگە بدەن نەک هەر قەتیس بمنن لە تونڵی تەنگی زانستە پزیشکیکان، بگومان دەبەت بەردەوام لە بواری پزیشکیدا خیان نوبکەنەوە و ئاگایان لە دوا پشکەوتنکانی پزیشکی بەت لە دنیا دا ، بەڵام لە هەمان کات دا دەبەت بەردەوام ئاگایان لە کەمەی

کوردستان و باری سیاسیی هەرەم و عێراق بێت و بزانن باری کۆمەڵایەتی و ئابووری و دەروونیی نەخۆشکانیان چۆنە، ئەمە چەند پێویستمان بە پزیشکی پسپۆڕیی زانا هەیە بە هەمان ئەندازە پێویستامان بە پزیشکی هۆوشت بەرز هەیە کە ئاستی هۆشبیریی بەرز و فراوان بێت و لە خەباتی مەدەنیی خۆک دا بە بەدەستهێنانی مافە خوراوەکانیان بەشداریی کاریگەر بکات.
لە ئەنجامی سیاستی هۆڵەی حکومەتی هەرەم ئیمە نەخۆشخانە و بنکە تەندروستیە حکومیەکان بە هەی کەمی یا نەبونیی دەرمان و کەرەسەی نوێی پزیشکی و خزمەتگوزاری، هۆژ لە دوای هۆژ بەرەو پوکانەوە و چۆڵەوانی دۆڵەن، ئەو بەسەرهات و هۆداوانەی هۆژانە هۆددەن تێیان دا ، گەر هەمو وردەکاریەکانیان تۆمار بکرێن لە لایەن پزیشکان و یاریدەدەرەکانیانەوە ، کەرەسەی دێیان هۆمان و فیلمی دۆکومێنتار و فیلمی سینەمایییان تیادەبێت کە دەشێت بکرێنە بۆگۆ لە سەر گوێ پێندانی حکومەتی هەرەم بەم بوارە ی خۆک کە پێویندیی بە ژیان و مردنیانەوە هەیە.